

MEKTEB-İ ÜSKÜDAR

YIL: 6 SAYI: 23 BAHAR DÖNEMİ'21 | ÜSKÜDAR İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ SÜRELİ YAYINIDIR

ON KITA BİR VATAN
**İLELEBET
İSTİKLÂL**

MODERN İNSANIN
PARADOKSU

D. MEHMET DOĞAN
İLE RÖPORTAJ

YENİ BİR
EĞİTİME DOĞRU

MEHMET AKİF'İN HAYATINDA
EV ve VATAN

İSTİKLÂLDEN İSTİKBÂL'E

Editör

İshak ASLAN

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.

Bir memleket düşünün, iki kıtayı bir birine bağlayan köprü olsun. Bir yanda ceberut, sömürgeci bir kıta, diğer yanda ise binlerce yıl medeniyetlere beşiklik etmiş, mütemadiyen akınlara, saldırılara uğramış mazlum bir kıta. İbni Haldun, 'Coğraya kaderdir' derken, iklimsel koşullardan yola çıkarak, coğrafik durumun oluşturacağı sosyolojik bunalımı kastetmiştir. İbni Haldun Mukaddimesinde, yerküresini kuzeyden güneye doğru paralel olarak, yedi bölgeye ayırır. Buna göre, kuzey uçtaki bölge ile güney uçtaki bölge, zıt iklimsel özelliğe sahip ekstrem bölgelerdir. Ayrıntılı izahattan sonra orta iklim kuşağı bölgesine gelir: "Bundan dolayıdır ki ilimler, sanatlar, binalar, yiyecekler, meyveler, hatta hayvanlar ve canlılar, ortadaki bahis konusu iklimde oluşan her şey, itidal hususiyetine sahiptir." Devamla bu bölge için şunu söyler: "Beden, renk, ahlak ve din bakımından mutedil insanlar burada yaşarlar. Hatta nübüvvet ekseriya burada mevcut olmuştur." Böylesi bir coğrafyaya hamilik yapan bu aziz millet, yüzyıllar boyunca süren Haçlı ve Moğol kaynaklı hayasız akınlara karşı gövdesini siper etmiştir. Anadolu başta olmak üzere üç kıtayı içine alan coğrafyayı korumakla kalmamış, aynı zamanda bayındır hale getirmiştir. Vakta ki iç ve dış güçlerce zayıflatılıp bu koruma görevini ifa edemeyip tarih sahnesinden ayrıldığında, bu medeni coğrafya da tarumar edilmiştir. Nihayetinde dış güçlerin, içteki hainlerle işbirliği neticesinde, her parçası cetvelle çizilerek anayurttan koparılmıştır. Ana gövdeden kopan dalın hayat bulamayacağı gibi Afrika'dan, Ortadoğu'ya; Kafkasya'dan, Rumeli'ye kadar anayurttan ayrılan tüm devletler, bir asır geçmesine rağmen zelil, hakir ve perişan durumdalar. Irak, Suriye, Filistin, Libya, Mısır, Bosna, Makedonya... Hasılı bütün coğrafya, külleri içerisinde, mamur olduğu o güzel günlerini özlemektedir.

Büyük olmak, hamiyetperverlikle ortaya çıkar. Osmanlının bakiyesi Ülkemiz, kendisine tevarüs edilen bu görevin gereği olarak, bütün mazlumların hamisi olmuştur. Bu hamilik, gelecekte Büyük Millet'in tekrar doğuşunun muştusu olacaktır:

Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın...

Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın

İşte İstiklal Marşı, böyle günlerde bu duygu ile yazılmış olup, geçmişte olduğu gibi bugün de bize, İbni Haldun'un övdüğü bu mazlum coğrafyanın kıymetini bilme noktasında rehberlik ve nasihat etmekten bir an geri durmamaktadır:

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!

Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.

Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı;

Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Aziz Dostlar,

2021 Mehmet Akif ve İstiklal Marşı yılı olması nedeniyle biz de bu sayımızda büyük şair Mehmet Akif'i işledik. Gerek Akif gerekse Türk dili ile ilgili olarak derin vukufiyete sahip olan kıymetli yazar D. Mehmet Doğan ile yaptığımız söyleşi ilginizi çekecektir. Yanı sıra Mehmet Akif'in bize vasiyet ettiği sorumluluk konusunu da sayfalarımızda işledik. Başka konular ile güzel bir çeşni oluşturan 23. Sayımız, öğretmen ve öğrencilerin kalemlerinde özlem duyduğumuz salgınsız bir bahara ayarlı olarak sizleri selamlamaktadır. Son söz olarak bu aziz ülkeyi Ermeni soykırımı başta olmak üzere çeşitli sebeplerle köşeye sıkıştırmak isteyen tüm emperyalist güçlere karşı Milletin sesi ve soluğunun özsel ifadesi olan Akif'in şu dizleri ile sizleri baş başa bırakıyoruz. Esen kalınız.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;

Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.

Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;

Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;

Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

MEKTEB-İ ÜSKÜDAR

ÜÇ AYLIK EĞİTİM ve KÜLTÜR DERGİSİ

Yıl: 6 Sayı: 23 / Bahar 2021

İmtiyaz Sahibi

Üsküdar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Adına
Sinan AYDIN

Genel Yayın Yönetmeni

Hüseyin TÜRKMEN

Editör

İshak ASLAN

Yayın Kurulu

Mine KILIÇ
Ayşe YAZICILAR
Sabahat ÖZGÖL
Selahattin ÖZKÖK

Grafik - Tasarım

Zeynep KOCA

Baskı

Basım Tarihi: **Mayıs 2021**

Yazışma İletişim

Mimar Sinan Mah. Dr. Fahri Atabey Cd. No: 21

Üsküdar Hükümet Konağı B Blok Kat: 1-2

mektebiuskudar@gmail.com

Yazarlar yazılarından sorumludurlar.

uskudarmem

uskudarmem

uskudar34mem

İÇİNDEKİLER

6

Sinan AYDIN

MODERN İNSANIN
PARADOKSU

8

Hüseyin TÜRKMEN

YENİ BİR
EĞİTİME DOĞRU

16

İshak ASLAN

MEHMET AKİF'İN HAYATINDA
EV VE VATAN

20

D. MEHMET DOĞAN
İLE RÖPORTAJ

28

Selahattin ÖZKÖK

DIŞIMIZDAKİ İRLANDALI
İÇİMİZDEKİ TÜRK:
J.C.MANGAN

30

Dr. Mine KILIÇ

100. YILINDA
İSTİKLAL MARŞI

42

Sinan YILMAZ

MEHMET ÂKİF
ve BİZ ÜSKÜDARLILARA
BİR EMANETİ

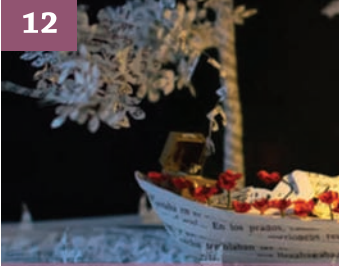
44

Fatih BAŞAK

BOZMADAN
BOZULMADAN

12

Mahmut Said CELAYİR

**ÇOCUKTAN
EDEBİYATA**

15

Köksal CENGİZ

AKİF'İM

52

**KÜFE ÜZERİNE
SÖYLEŞİ**

Emine YİĞİT

54

**5. GİS-B
SEMPOZYUMUNUN ARDINDAN**

Sabahat ÖZGÖL

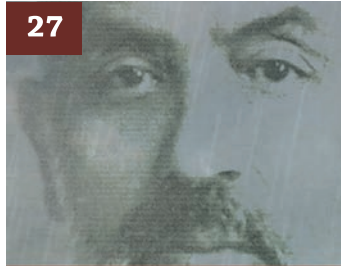
24

Ömer Emre DİŞÇİ

**ASIMIN NESLİ, MEHMET
AKİF VE EĞİTİM**

27

İshak ASLAN

AKİF NESLİ ASIM

58

**SİNEMA GÜNLÜKLERİ
"ÇANAKKALE 1915"**

Deniz SARIBUDAK

62

**İSTİKLÂL
UĞRUNA**

Zeynep Eymen HAVAN

35

Gürhan KURUKAYA

**GÜLÜŞÜ KAINAT
BAKİŞİ KAMER**

36

**İsmail KARA
RAMAZAN-I ŞERİFİ
"İHYA" ETMEK
NASIL OLUR?**

63

**ÜSKÜDARIM
Aysel YILDIZ**

64

**ÜSKÜDAR
FAALİYET BÜLTENİ
Hüseyin TÜRKMEN
Zeynep KOCA**

46

Karani BEDİR

**BEREKET İÇİN
TASARRUF VE VERİMLİ HAYAT**

50

Dilek ARÜV

**SEN GİTTİKTEN SONRA
ONLARDA YAŞAYACAKSIN**

ÜSKÜDAR

ÖĞRETMEN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI ÇEVİRİM İÇİ SEMİNERLERİ

MAYIS AYI TAKVİMİ

5 MAYIS
Çarşamba
21.30

Yazar & Yönetmen
Özen YULA

"Değişen
İstanbul mu
Biz mi?"

7 MAYIS
Cuma
15.00

Pelin ÖNEY

"Uzaktan Eğitimde
Yakınlaştıran
Oyunlar"

20 MAYIS
Perşembe
21.00

Jale TURHAN

"Akıl ve Zeka
Oyunları"

21 MAYIS
Cuma
21.00

Pelin ÖNEY

"Uzaktan Eğitimde
Yakınlaştıran
Oyunlar"

25 MAYIS
Salı
20.00

Oyuncu & Eğitimci
Ayla ALGAN

"Bir Ömür
Sanat"

27 MAYIS
Perşembe
21.00

Barış SARISOY

"Öğrenme
Ortamlarında
Sosyal Duygusal
Becerileri Geliştirmek"

28 MAYIS
Cuma
21.00

Zeynep Begüm AYDIN

"Öfke
ve Başetme
Yolları"

uskudarmem

uskudarmem

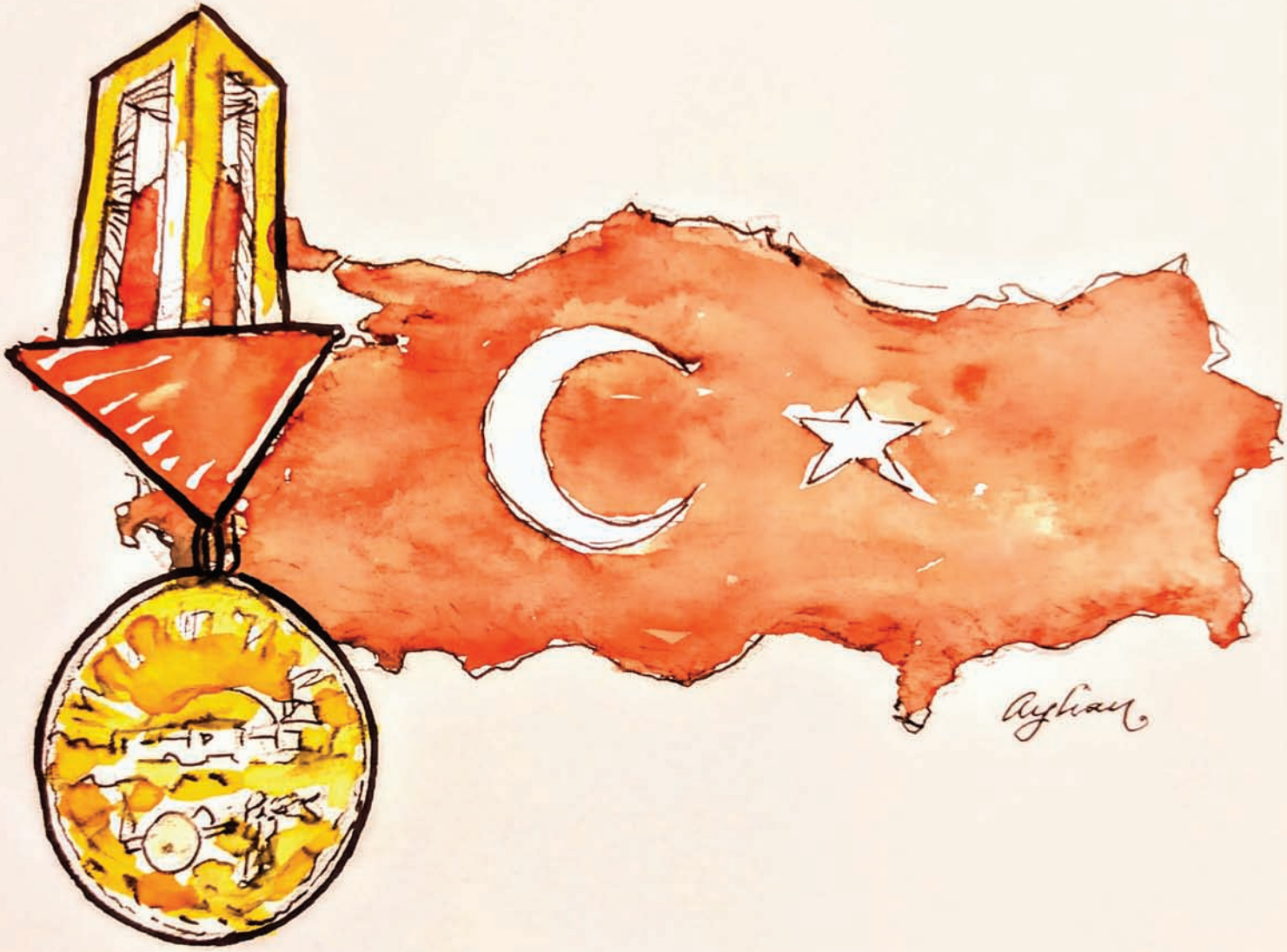

uskudar34mem

www.uskudar.meb.gov.tr

ÇİZGİNİME

Ayhan KALAYCI

MODERN İNSANIN PARADOKSU:

İSTEKLERİNİ "İHTİYAÇ" OLARAK ALGILAMASIDIR

Sinan AYDIN*

**İnsanoğlunun
istekleri sınırsız,
bunları karşılayabilecek
kaynaklar ise sınırlıdır.**

Bu sebeple istek ve ihtiyaç ayrımı doğru yapılmalıdır. Mevcut kaynaklar gerektiği kadar kullanılır, ihtiyaçtan fazlası harcanmazsa yaşayan bütün canlılara fazlasıyla yetecektir. Bu anlamda "idareli kullanma, tutumlu olma" anlamlarına gelen *tasarruf* kavramı tüm dünya için büyük önem taşımaktadır.

Tasarruf, kişinin istekleri ve ihtiyaçları arasında bir denge kurmasına vesile olur. Ayrıca insanın harcamalarını belli bir düzen içinde tutması, paranın kölesi değil efendisi olduğunu kendisine hissettirir.

Tasarrufu değer olarak belirli bir alana hapsetmek doğru değildir. Hayatın hemen her bölümüne yayılan geniş bir tesir gücüne sahiptir. İnsanlar, sadece sahip olduğu varlıklar için değil bizzat mülkiyetinde olmayan ama büyük ölçekte kendisini ve gelecek nesilleri etkileyecek, yeryüzündeki tüm varlıklar için tasarruf bilinci geliştirmelidir. Bu anlamda, zaman, para, insan kaynakları, eğitim, teknoloji, gıda, giyim ve tarım olmak üzere pek çok alanda tasarruf yolunu tutmalı ve bu konuları dert edinmelidir.

Tasarruf ailede başlar, topluma yayılır. Geleneksel aile yapımızın tasarruf planlamaları için prensip olarak belirlediği çeşitli uygulamalar vardır. Bu uygulamaları tespit etmek, toplumun en dinamik katmanı ve geleceğin teminatı olan gençlerimize aktarmak, biz yetişkinlere düşen en önemli vazifedir.

Tüketimin bu denli özendirildiği, parlatıldığı bir devirde tasarruf kavramı ve onun ihtiva ettiği mana arka plana itilmiştir. Kanaat etmek, tasaddukta bulunmak, israf etmemek gibi kadim değerlerimiz hayatın içine sirayet ettiğinde, insanların bilinç düzeyi bu değerlerle yükseldiğinde dünya daha yaşanabilir bir yer olacaktır.

Bizler, bizden önceki nesillere göre tasarrufu bir değer olarak hayatımıza geçirme hususunda daha zayıf haldeyiz. Onlar, savaşlar ve kıtlıklar sebebiyle "yokluk" çağının çocuklarıydı bizlerse sanayi ve teknoloji marifetiyle aşırı üretimden dolayı "bolluk" çağının çocuklarıyız. Bu anlamda, "Biz bu dünyayı atalarımızdan miras almadık, çocuklarımızdan emanet aldık." sözü son derece manidardır.

İçine doğduğumuz küresel sistem, insanların arzularını hedef alarak haz odaklı bir hayat tarzını özendirmektedir. Özellikle gençler için keyif ve lüks içinde yaşamak cazibe noktası haline getirilmiş ve bunun doğal sonucu olarak hazı önceleyen bir insan modeli ortaya çıkmıştır. Gündelik hazlarını tatmin etmek isteyen modern insan, tüketimi artırmayı çare zannetmiştir. Ancak bu "tüketim çılgınlığı" geçici mutluluklar yaşatsa da kalıcı ve uzun vadeli bir huzur hali getirmemiştir. Deniz suyu içtikçe susayan kişi gibi, mutsuz oldukça tüketmiş, tükettikçe mutsuz olmuştur. Böylece kısır bir döngünün içine girmiştir.

Günümüz dünyasına hâkim olan tüketim kültürü dil, din, ırk ayırt etmeksizin herkesi bir şekilde etkisi altına almıştır. Tüketim kültürü, bireyleri sürekli satın almaya teşvik eden gerçek dışı sahte ihtiyaçlar üretmektedir.

Yeme içmeden giyim kuşama, gezme alışkanlıklarından sosyal faaliyetlere kadar, gündelik hayatın hemen her safhasında tüketim odaklı bir yaşam biçimi normalleştirilmiştir.

Sınırsız tüketim anlayışı, insanın doğa ile uyumlu yaşaması yerine kaynakların kötü kullanımına ve israfa yol açmaktadır. İsrafa dayalı tüketim anlayışı, sınırlı kaynakların giderek yok olmasına yol açarak çevreyi tahrip etmektedir. Bu kültür, insanlığın sahip olduğu güzellik ve değer adına ne varsa hepsini tüketmektedir. Bu kuşatmadan kurtulmanın tek yolu ekonomik açıdan sade bir hayat tarzını benimsemektir. Peki, sade bir hayat tarzını nasıl benimseyeceğiz? Öncelikle fert fert herkes kendi hayatına bakmalıdır. Daha fazla şeye sahip olmak uğruna harcadığımız bedel, bize nasıl bir yaşam sunuyor? Bu durumla dürüstçe yüzleştığımızde diğer adımlar da peşi sıra gelmeye başlayacaktır. Alışkanlıkları değiştirmek elbette kolay değil, fakat biz biliyoruz ki her defasında aynı yoldan giderek farklı bir yere varılmaz. Bunca koşturma, yorgunluk, hayatı erteleme sonrasında elimizde kalanın sadece kullanmaya dahi vakit bulamadığımız eşyalar olduğunu görüyoruz. Başarılarımızı, mutluluğumuzu, kişiliğimizi ve hatta varlığımızı onlara endeksliyoruz.

Gün geçtikçe çok daha iyi anlıyoruz ki sahip olduğumuz şeyler bu beklentilerimizi tatmin etmediği gibi giderek bizim ve hayatımızın da sahibi oluyorlar.

İnsanlar en önemsiz şeyleri bile acil ihtiyaçmış gibi algılamadığında, "moda"yı takip etmek için birbiriyle yarışmadığında, sosyal medya "trend"lerini yakalamak için haddinden aşan harcamalar yapmadığında, "indirim" tuzaklarına düşmediğinde kazanan insanlık olacaktır. Hayatı hakkı ile anlamlandırmak için bunları idrak etmek ve harekete geçmek durumundayız.

**Üsküdar İlçe Milli Eğitim Müdürü*

YENİ BİR EĞİTİME DOĞRU

*"Başa dön yeniden başla; bak günler,
bak mevsimler hep başa dönüyor yeniden..."*

Hüseyin TÜRKMEN*

Dünya Sağlık Örgütünün ilan ettiği Covid-19 salgını ile birlikte hayatın her alanında hissedilen yeni bir dönem başlamıştır. Bu süreç, yeni durumun bir fırsat olarak görülerek eğitim sisteminin yeniden yapılandırılmasını da zorunlu hale getirmiştir.

Yeni dönemde eğitime dair icra faaliyetlerinin tamamının Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmesi beklenmemelidir. Bakanlığın ülke genelinde icra ettiği görevlerin önemli bir kısmı üst ve alt kademelere dağıtılmalıdır. Türk Millî Eğitim Sistemi; temel politikaların geliştirildiği üst kademe, politikaların tabanda hayata geçirilmesi için aracı çalışmaların yapıldığı orta kademe ve uygulamaların gerçekleştirildiği alt kademeler şeklinde örgütlenmelidir.

A. Üst Kademe: Ulusal düzeyde gerçekleştirilecek olan eğitim çalışmalarıyla ilgili en üst düzeydeki karar mercii, Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu olmalıdır. Dolayısıyla eğitimin amaçları ve geleceğiyle ilgili kararlar bu düzeyde alınmalıdır. Eğitimin millîlik vasfı bu kurul sayesinde korunmalı ve sağlanmalıdır.

B. Orta Kademe: Millî Eğitim Bakanlığı olmalıdır. Bakanlık, bir karar merci değil uygulayıcı bir birim olarak, ülke genelindeki eğitimle ilgili hususlarda üst kurulca geliştirilen politikaları hayata geçirmekle görevli olmalıdır. MEB okullarda sunulan müfredatın tamamını değil, ancak eğitimin millîlik vasfını karşılanmasını sağlayan somut bir kısmını hazırlayarak takip etmelidir. Tüm bu işlemlerde MEB; planlayıcı, hazırlayıcı ve uygulayıcı olmalıdır. MEB, ulusal eğitimin güvencesi olacak şekilde belli çalışmalara rehberlik etmeli ve bu çalışmaları takip etmelidir. Millî eğitimin temel amaçlarının gerçekleşmesiyle ilgili tedbirleri alarak gerekli yönlendirme ve denetimleri yapmalıdır. Ayrıca Bakanlık, bütçesinden yerel düzeyde ayrılan kaynakların etkili bir şekilde dağıtılmasını sağlamalıdır.

C. Alt Kademeler: Eğitimle ilgili yeni bir yerel eğitim teşkilatı oluşturulmalıdır. Bu teşkilat yerel düzeyde valilik ve kaymakamlıklar koordinesinde oluşturulacak belediyeler, millî eğitim müdürlükleri, okullar ve öğrenme merkezleri olmalıdır. Ayrıca öğretmen ve öğrencinin de özgürleşeceği yeni roller üstlenmesi gerekir.

• **Yerel Birimler:** İl ve ilçe gibi yerel düzeylerdeki yetkili otoritelerin eğitimle ilgili icraat yapma yetki ve sorumlulukları olmalıdır. Bu icraat ve yetkilerin çerçevesi orta ya da üst kademe tarafından belirlenerek mevzuatla düzenlenmeli ve denetlenmelidir. Öğretmen istihdamıyla ilgili yetki MEB yerine, yerel birimlere bırakılmalıdır. Bu düşüncenin hayata geçmesi öğretmenleri ve benzer şekilde stajyerlik yıllarını tamamlamaya ihtiyaç duyan aday öğretmenleri yerel düzeyde de hesap verebilir hale getirecek, aynı zamanda salgın gibi öngörülemez şartlarda dahi öğretmen açığının ve öğretmen yetiştirmenin bir arada sağlanmasına hizmet eden çözümler üretmek mümkün olabilecektir. Böylece öğretmenlerin içinde yaşadığı toplumla daha fazla iç içe olmaları gerçekleşmiş olacaktır. Çünkü öğretmenler, kendilerinin istihdamında etkili olan yerel birimlerle de ilişkili olmak durumunda kalacaklardır.

Okulların açılış ve kapanış programı aynı şekilde yerel birimlere devredilmelidir. Okullarda sunulan müfredat da belli oranlarda ve boyutlarda yerel otoritelere hazırlanmalı ve takip edilmelidir. Bu şekilde eğitim, ulusal olduğu kadar yerel bir husus olarak da ele alınmış olur. Böyle bir idari yapılanma yani bir takım yetki ve sorumlulukların yerelde olması, toplumla okulun kaynaşma imkânlarını artırır.

Toplumun sunulan eğitimi daha çok sahiplenmesi mümkün olur.

Okulların içinde bulunduğu çevrenin ihtiyaçlarına daha etkin bir şekilde cevap vermesi sağlanmış olur. Böylece okul, aile ve toplum arasındaki aidiyet duygusu da gelişecektir.

Okullar sadece derslerin işlendiği yerler değil aynı zamanda kendi çapında üretim yapılan atölyeler olarak da işlev görmelidirler.

• **Okullar ve Öğrenme Merkezleri:** Okullar MEB'e bağlı olduğu kadar yerel otoritelere de bağlı olmalı, okullardaki işleyişe ilişkin yerel düzeyde de kararlar ve sorumluluklar alınabilmelidir. Bu anlamda okulla ilgili harcamalar hem merkezi bütçeden hem de yerel bütçeden sağlanmalıdır. Okulun idaresi ve öğretim kadrosu belli şartlara uymak koşuluyla yerel birimlerce belirlenmelidir. Bu şekilde yerel yetkililer MEB'in politikalarını dikkate almakla birlikte içinde yaşanılan bölgelerin gerçeklerini de dikkate almak durumunda kalırlar. Bu anlamda okulları birer toplum merkezi olarak da görmek gerekir. Bunun için okullar içinde bulunduğu toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilme kapasitesine ve esnekliğine sahip olmalıdır.

Örneğin okullarda tiyatro, konser, konferans, kurs ve sergi gibi faaliyetler yürütülebilmelidir. Bu şekilde öteden beri önemli bir ilke olarak dillendirilen hayata hazırlayan okul inancının yerini hayatın yaşandığı okul düsturu alacaktır.

Okullar sadece derslerin işlendiği yerler değil aynı zamanda kendi çapında üretim yapılan atölyeler olarak da işlev görmelidirler. Bu da temelde okulların daha çok özgürleşmesi demektir.

Okulların yanı sıra yerel yönetim desteğiyle oluşturulan, okullara göre daha dinamik ve esnek bir tarzda eğitim sunan öğrenme merkezlerinin de varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrenme merkezlerinin temel özelliği okul çağındaki çocuk ve gençler için onların arzu ettiği ve ihtiyaç duyduğu alanlarda öğrenme imkânları sunan yerler olmasıdır. Bu merkezler, sadece akademik yönetime cevap vermeyecek, okullarla eşgüdüm halinde, oyun oynayarak öğrenmelerini ve sosyal ilişkiler kurabilmelerini de sağlayacaktır.

Öğretmenlerin önerilen yeni eğitimde hep görev alan değil kendi kendisine görev veren kişiler olması beklenmektedir.

• **Öğretmen:** Öğretmenler, bulunduğu hiyerarşik yapı içinde sadece tanımlanmış görevlerini yapan değil, aynı zamanda gerektiğinde inisiyatif kullanan kişiler olarak değerlendirilmelidir. Sadece öğreten değil aynı zamanda öğrenme imkânları sunan eğitimciler olarak tanımlanmalıdır. Öğretmenliğe dair algının bu şekilde olması onların, zamanın ve mekânın ötesinde her türlü olumsuzluklara rağmen öğretmen olmalarını sağlar. Bu bağlamda öğretmenin yeni eğitim sistemine yönelik bütüncül bir yaklaşıma sahip olması ve öğrencilerin gelişim ve öğrenme ihtiyaçlarının karşılanmasında paydaşlar arası iş birliğini sağlamayı üstlenmesi önemlidir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin esnekleşeceği dikkate alınırса öğretmenlerin danışmanlık ve rehberlik görevini daha etkin bir şekilde yerine getirmesi gerekir.

Öğretmenlerin önerilen yeni eğitimde hep görev alan değil kendi kendisine görev veren kişiler olması beklenmektedir. Dolayısıyla kendi dışında başkaları tarafından hazırlanan kalıplara göre öğretmenlik yapmanın değil kendinden hız alarak kendi kararları ve imkânları ile öğretmen olmanın esas olması öngörülmektedir.

• **Öğrenci:** Yeni eğitim sisteminde öğrenci olmak demek okulun ve müfredatın dışında da var olmak demektir. Bu anlamda öğrencinin kendisini sadece okulla ve müfredatla özdeş görmek yerine her yerde, her zaman herkesten öğrenebileceğine inanan bir bakış açısına ihtiyaç duyacağı söylenebilir. Zira, öğrenci olmak okulla sınırlı olarak değerlendirildiğinde değişimin şartlarına uyumdan söz edilemez. Bu nedenle öğrencilik evde, sosyal hayatta da gerçekleştirilmelidir. Zira kendi öğrenmesi ile ilgili daha fazla sorumluluk alacak olan öğrencinin buna dair bir kimlik inşa etmesi gerekir. Bu kültür sayesinde öğrenciler için klasik öğrenme mekânları olarak okulların salgın gibi belli koşullara dayalı olarak kapalı olması onların bir şey öğrenmesi için engel teşkil etmez.

Çünkü öğrenme sorumluluğunu üzerine alan öğrenciler için okul kapalı olsa bile her yer öğrenme için birer fırsat olur.

Aynı şekilde ders programlarının sıkıştırıldığı zaman dilimlerinin dışındaki zamanlar da öğrenme için kullanılır. Öğrenciliğin klasik okul, müfredat, ders gibi kalıplarının ötesinde zaman ve mekân ötesi bir düzleme yayılması gerçekleşecektir. Böylece uzun zamandır bir statü haline gelen öğrencilik bir varoluş sürecine dönüşecektir. Tüm bu yeni anlamlandırmalarla öğrenciliğin daha çok özgürleşeceği bir dönem beklenmelidir.

Kaynakça

ERDOĞAN, İrfan. (2021), "İnsan ve İnsan Bilim Kültür, Sanat ve Düşünce Dergisi", Yıl:8, S:27, s:13-25

ÇOCUKTAN EDEBİYATA

"Çocuk edebiyatının yeryüzüyle hemhal olmayı sağlayan, ekranların değil kâinatın bir çocuğu olmayı teşvik eden bir yönü var."

-Zeynep Sevd PAKSU-

Mahmut Said CELAYİR*

İnsanlığın safkan hâli: çocukluk...

Belli bir yaştan sonra esamisinin okunmadığı, dikine büyüyen bir dünyada, yetişkinlerin kendisi üzerindeki tahakkümünden dolayı söz hakkının engellendiği ve çoğunlukla "Otur bakalım oturduğün yerde, sen ne bilirsin!" ikazına maruz bırakılan bir dönemdir çocukluk. Çocuğu ve çocukluğu hakiki anlamda idrak eden zihinler içinse dünyanın türlü meşgalelerinden sıyrılmak, lezzet ve neşenin her haline nüfuz etmek adına müstesna bir mevsimdir. İnsanlık olarak bu devre o kadar çok muhtacız ki!

Çocukluk, durmak nedir bilmeyen bir geçiş dönemidir. Yolda gördüğü güzellikleri eşsiz bir manzara edasıyla tamamlaya tamamlaya giden, yavaşlığın paha biçilmez

hazzını kâinatın bütün zerresinde yakalayan, çiçekleri koklamadan geçmeyen, su birikintilerine basmadan zıplamayan, bir kozalağın gözeneklerinde böceklerle oyun oynayan, ciddiyetin ortasına kahkaha toplarını salan, kâğıtları hayallerine kanat yapıp boyaları yeryüzüne usanmadan serpen, gökkuşağının sekizinci rengi olan, kar görünce yemek için kara gömülen, kartoplarından kuleler inşa eden, beyazın şefkatini kucaklayan, asık suratlar arasında günlerin keşmekeşine meydan okuyan, kendince sevimlilikler yaparak hayatı eğlenceli hâle getiren bir kahramandır çocuk. Çocuğun bahtına düşen ancak kadrinin bilinmediği çocukluk döneminin seyrüseferidir tüm bunlar, vesselam.

Hayatı, çocuklar için ne kadar yaşanabilir hâle getirirsek onlar da geleceği merhametleri ve adaletleriyle nakış nakış işleyecekler. Sırf bunları dile getirebilme ve geleceğin nakkaşlarını yitirmeme adına, edebiyata da muhtacız: Kurtarıcı Edebiyat! Belki de dünyanın en çok okunan edebî türüne sıklıkla başvurmak gerekiyor. Çocukların gözünden yetişkinlere de iyiliğin propagandasını yapmak için!

Daha küçük bir çocukken babaannemin eteğinde toplanır, masalların çarkında göbeğimiz meraklan çatlaya çatlaya dönerdik. Yeğpare bir atlas içerisinde kâh bir anda yolcu olurduk kâh üzüm bağında koruk, kâh ayıyı kandıran tilki olurduk kâh gündüzünü yitiren gece... Defalarca dinlediğimiz masalların yanı sıra gün yüzü görmemiş hikâyelerin de çalkalandığı o müstesna günler çok geride kaldı. Tıkandığı yerde, kendisine miras bırakılmış o müthiş doğaçlama yeteneğini kullanarak bizi kendisine hayran bırakan bu Anadolu kadını göçüp gittiğinde arkasında ne yazık ki bir anlatıcı bırakmadı. Yatmadan önce sayıkladığımız tekerlemeleri unuttuk. Neşenin ve hüznün cilveleştiği yüzümüz, yeni bir gün hevesiyle yıllara ümit bağladı da, dilimizin kilidini çözen olmadı. Eminim ki sizin de geçmişin entarisinden dökülen böylesi hatıralarınız vardır. Ne zaman ki sözü yitirdik; söz kâğıda naz etti, kâğıt kalemin önüne serildi. Yazı, sözün muhtırası oldu! Modern kalıplar içinde; yazılı edebiyatın sözlü geleneğe galebe çalmasıyla birlikte hayatımızı şekillendiren kitaplar, diğer türlerde olduğu gibi çocuk edebiyatının da yönünü belirledi.

"Bu ülkenin üzerinde yükseleceği temeli oluşturan şey okuyan ve düşünen çocuklar. Kafaların karışık olduğu, tansiyonun yüksek olduğu bugünlerde yazarların çocuk kitaplarının bütün diğer edebiyat türlerine nazaran dünyayı iyileştirmek veya kötüleştirmek için çok daha büyük bir potansiyele sahip olduğunu idrak etmeleri lazım." -Theodor Seuss Geisel-

Peki, nedir çocuk edebiyatı? Sadece çocuğu mu kapsar? Yetişkinleri de kendisine bağlayarak onları irşat eder mi? Zekâ gerektiren, kendisiyle muhatap yediden yetmiş yediye herkesi kuşatan, onları lezzet ve heves ile kandıran, yaşam sevinci ile kalpleri bereketlendiren bir türdür çocuk edebiyatı. Klasik tanımlar yerine, böylesi bir cümleyi tercih etmemin sebebi, pedagojik tanımlamalarla içi boşaltılan çocuk edebiyatından uzaklaşmaktır. Rüyalara gerçeğe tebdil eden, eşsiz bir manzara gibi seyretmeliyiz o kitapları.

Somut dünyanın, kirli gerçeklerin sahnesinden uzaklaşıp, soyut âlemin sonsuz berraklığı içinde, zihnimizi bir saatin sarkacı gibi bir o yana bir bu yana sallamaktır çocuk edebiyatı; yaşam işte burada sükun eder. Hayat, en çok da bir çocuğun gözlerinde şekillenir. Sıfır noktası burasıdır ve en doğru yerdir. Çocuk, yetişkin kitabının sayfalarına sığamaz belki ancak yetişkinler, çocuk kitaplarının bütün satırlarında kendilerini bulabilirler. O yüzden çocuk kitapları yetişkinlerin de düşleridir ve evrenseldir bu anlamda. Yaş, kıyaslama olmaktan çıkar; zihin ve gönül bir çocukluk tutulması yaşar. Çünkü güngörmüş yetişkinlik kendisini çocukluk kuyusuna saldı mı, gel keyfim gel!

Sıfır noktası dediğim yerden devam edeyim: Dünyanın değişim noktasıdır aslında burası. O yüzden çocuk edebiyatının merhametli ve hakkaniyetli yüzüne muhtacız. İyiliğin, merhametin, estetik zevklerin, ahlaki meselelerin, zarafetle yoğrulmuş bireylerin, hitabetin ve daha birçok güzelliğin gelişebilmesi adına çocuk kitapları, bizim için ilham kaynağıdır. Ancak şunu da belirtmek gerekiyor: İnsan dışındaki hiçbir varlık, öğretme ve tebliğ gayesiyle yaşamıyor. İnsana tefekkür etme fırsatı veriyor. Tefekkürün de nihai amacı belli. Çocuklar için kaleme alınan kitaplar da öğretme gayesinden çok, çocuğun fikir dünyasına katkıda bulunmak içindir. Çocuğun kendi muhakemesi doğrultusunda kurduğu kitap-kâinat ve doğru-yanlış ilişkisi ise onu gizil öğrenmenin tam merkezine atıyor. Çocuk kitaptan öğrenirken, aslında kitap bu gayeyi taşıyor. Her zaman dediğimiz şey: Balık verme, balık tutmayı öğret!

Malumatfuruş

Genel bir tarih taraması yaptığımızda çocuk edebiyatı ile ilgili geciken gelişmişlik vurgusunu yapmamız gerekiyor. Bundan beş-altı yüz yıl öncesine kadar çocuğun varlığı toplumsal hayatta pek geçerli sayılmadığından ona yönelik çalışmalar da sığ kalmış hâliyle. Hayat şartları, ebeveyn taklitleri vb. durumlardan dolayı çocuk, kendini yetiştirecek özel bir an bulamamış. Biraz önce rahmetli babaannemden bahsetmiştim. Evet, bizi bir hülyaya sürüklüyordu ancak ne kadarı çocuğa aitti bunların, ne kadarı çocukla doldurulmuştu? Görünen o ki, kendisine anlatılması için büyütülen masallar, çocukların kendisini anlatmaktan uzaktı. Zeynep Sevede Paksu'nun ifadesiyle, "çocuk edebiyatının yaşsız olduğu dönemler diyebiliriz eski zamanlar için." Zeynep Hanım, bir yayınevine verdiği röportajda bizim tarihi gelişimimize de yer veriyor: "Bizde çocuklar için kitap yayınlama Tanzimat'tan sonra başlıyor. O zamana kadar sözlü edebiyat söz konusu. Nasreddin Hoca, Keloğlan, Karagöz Hacivat vs. 1859'da yayınlanan Nuhbetü'l Etfal, 1869'da çıkarılmaya başlanan çocuk dergisi Mümeyyiz ilk yayın örneklerinden. Sonrasında birçok edebiyatçı çocuklar için kitaplar yazdı, Ahmet Rasim, Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Kemalettin Tuğcu... Fakat bizdeki çocuk kitapları bir türlü o ciddiyetten, didaktik, ağırbaşlı çizgiden yakın zamana kadar çıkamadılar.

Çağdaş Türk çocuk edebiyatından, öğretme derdi olmayan eğlendiren kitaplardan, resimli kitaplardan belki son on yıldır bahsedebiliriz."

Çocuk edebiyatı denilince, hayattan kopuk, tamamen hayal dünyasına odaklanmış zihinler gelmesin aklınıza. Hayatın ana direği insan ise, çocuk da insanlığın çekirdeğidir ve insan neyle hemhal ise çocuk da ona teveccüh eder.

Kestirip atamazsınız onu; insana ait her şey, insanı anlatan her mesele, çocuk edebiyatının da konusudur. Fark, tamamen üslup meselesi. Çocuğun gözünden ve onun dinamikleriyle beslenmiş bir kanaldan konuşmak zorundasınız. Çünkü kitap bilinçtir. Bilinci öldürürseniz, robotik bireylerle slogan yarışına girersiniz.

Sözü iddialı bir merhaleye getirmeden sonlandırmakta fayda var. "Çocuk edebiyatını, 'Dünyaya geldiğimiz andan dünyadan gittiğimiz âna kadar zevkle duyumsayacağımız edebiyat' diye tanımlasak yanlış olmayız herhalde. Yetişkin edebiyatından farkı, insanın hayatının ilk yıllarında, henüz 'yetiştirilmiş' silahlarını kuşanmamışken de okuyabilmesidir." der, Halenur Çalışkan Gürbüz Hanımefendi, var olsun.

**Kuzguncuk İlkokulu Sınıf Öğretmeni*

AKİF'İM

Köksal CENGİZ*

Her biri maziden altın bir yaprak,
Nice hadiseyi yazmış Akif'im.
Şehitliğe eşsiz mana katarak,
Kalemiyle siper kazmış Akif'im.

Özü-sözü elif, milli sanatkâr,
Milletin derdiyle dürülmüş efkâr,
Haksızlığa karşı haklı son karar,
Zulmeden zalime kızmış Akif'im.

Ashap timsalidir emsalsiz hâli,
Kutsal değerlere gönlü hep âli,
Türk-İslam ülküsü sönmez hayali,
Billâh bizden daha bizmiş Akif'im.

“Biri fazilettir, biri marifet;
Vatana bunlarla sarıl hizmet et”.
“Hiç çare değildir bil kaba kuvvet”.
Asımın nesline hızmış Akif'im.

Bitmez haçın hilal ile kavgası,
Sürer anaların ezeli yası,
Oysa milletimin sağlam mayası,
Kutlu şifresini çözmüş Akif'im.

Tacettin Dergâhı çilehanesi,
Daim ümitvardır, yok bahanesi,
Milli Marşımızla gelir nefesi,
Bayrağı göklere çizmiş Akif'im.

Niyazkâr'ım ne asildir bu millet,
Girmesin tek, tefrika denen illet.
Esaret halkıma en büyük zillet,
Hürriyete destan dizmiş Akif'im.

*Emekli Eğitimci

MEHMET AKİF'İN HAYATINDA EV ve VATAN

İshak ASLAN*

Ev, Mehmet Akif'in hayatında önemli yer tutar. Şair 'in hayatında evi önemli kılan kişiler ise Arnavutluk'un İpek kazası Şuşisa köyünden İstanbul'a gelmiş, "temiz" manasına gelen adının önüne, temizlik ve titizliği dolayısıyla ayrıca "temiz" sıfatı eklenerek anılan, Fatih Medresesi müderrislerinden babası, Mehmed Tâhir Efendi ve Buharalı olup Tokat'a yerleşmiş bir aileden olan annesi Emine Şerife Hanım'dır. Akif, babası için; "Hem babam hem hocamdır, ne biliyorsam kendisinden öğrendim." der. Ev bu bakımdan Akif için özsel olarak okuldur. Babasının vefatının ardından 1893 yılında Fatih semtindeki büyük yangında evlerinin yanması hayatında büyük sıkıntıları da beraberinde getirir.

Bundan sonra ev, Mehmet Akif'in hayatında bir sabite olarak kalmayıp sürekli değişmiştir.

Yurt, vatan, ontik kavramlar olarak Şair için ev ile eşdeğerdir. Bu açıdan yurdun bekası, evin en önemli yeri olan ocak ile ilişkisi bakımından alegorik olarak anlatılır. Yurdun işgal altında olduğu, zifiri karanlıktaki dönemde millete özgürlük anlamında mustu sunacak, heyecana sürükleyecek, bağımsızlık meşalesini tutuşturacak bir milli marş güftesi için, Erkân-ı Harbiye Riyasetinin isteğiyle Maarif Vekâletinin açtığı yarışmaya katılan 700 eserde nitelikli bir manzume ortaya çıkmayınca, Mehmet Akif'in yazdığı istiklal Marşı, bağımsızlık umudunu şu mısralar ile tutuşturur:

*Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.*

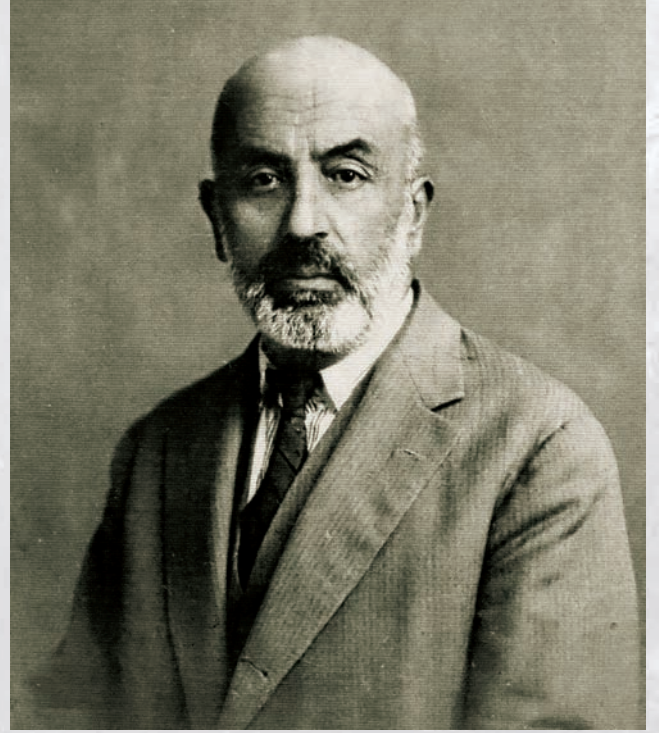
Ev için Bachelard, "ilk evrenimizdir" der. Birey, varlığının güvenliğini ev ortamında daim kılar, evin güvenliği, bireyin güvenliği, nihayetinde yurdun güvenliğini sağlar. Bu açıdan ev hayatın idamesidir; ocak ise, evin salonunda ya da bir odasında, duvar kenarında tuğladan ya da taştan yapılmış, bacası olan yer olarak canlılığın, hayatın varlığına işaret eder. Bu açıdan Akif için, 'tüten en son ocak' dahi vatanın bağımsızlığının bir muştusu olacak işaret olarak yeterlidir. Evin ocağın sonraki bölümü olan oda ise otağ ile aynı kökene sahip olup büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır anlamında devletin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Akif, yurdun bağımsızlığı için evini terk ederek yurdu dolaşır. Balıkesir, Ankara, İnebolu, Çankırı, Konya, Eskişehir, Afyon, Antalya ve Kastamonu gibi yerlerde yoğun halk topluluğuna vaazlar verir. Akif'in evinden uzağa doğru bu atılışı, Kafka'nın şu sözleriyle ne kadar uyumludur; 'Buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa, buradan, ancak böylelikle hedefime varabilirim'.

Akif, yurdun en uzağına kadar giderek bağımsızlık hedefinin gerçekleşmesi, tekrar özlenen günlere ulaşabilmek, devlet-i ebed müddetin, tekrar neşvü nema bulması için çabalar.

Ev demiştik, şüphesiz ki herkesin güvenli bir eve (heim) ihtiyacı vardır. Bu sayede yurd (heimat), güvende olur. O, güvenli evin ve yurdun içinde daima bir sır(geheim) vardır. Akif, İstiklal Marşında evin içinde tüten ocağın başlayarak yurda gelir. Bireye, bu sırrın muhafazası hususunda, sorumluluğunu haykırır;

*Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.*

Birey, yaşadığı evin sıcaklığı ve güvenliğinde, yurdun toprağının her karışında bir anlam ve değer bulur: "Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı". Zira Şair, toprak altında yatan binlerce kefensiz ile büyük medeniyeti düşlemektedir. Yahya Kemal ise yıkılmış mezar şahiteleri, kör kazma ile yıkılan, viran olan köşk, cami, medrese, han ve sarayların tonozları arasında büyük fethi görür. O, bu sayede mazi, hâl ve istikbal arasında mütemadiyen salınım yaşamaktadır.

Vatan, düşman istilasından kurtulmuş, eski bir medeniyetin külleri üzerinde yeni bir devlet kurulmuştur. Vatanın selameti için gece gündüz çalışan Akif, bir süre sonra öz ülkesinde bir garip, bir parya hükmündedir. Kıyıya vurulan olarak, emekli maaşı bağlanmaz. Nihayetinde Koca Akif, mali sıkıntılar içerisinde, aynı zamanda polis takibine uğrar. Bu durumu şöyle ifade eder:

"Arkamda hafiye gezdiriyorlar.

Ben, vatanını satmış ve

memlekete ihanet etmiş

adamlar gibi muamele

görmeye tahammül

edemiyorum". "İşte" der, "bu

sebeple gidiyorum".

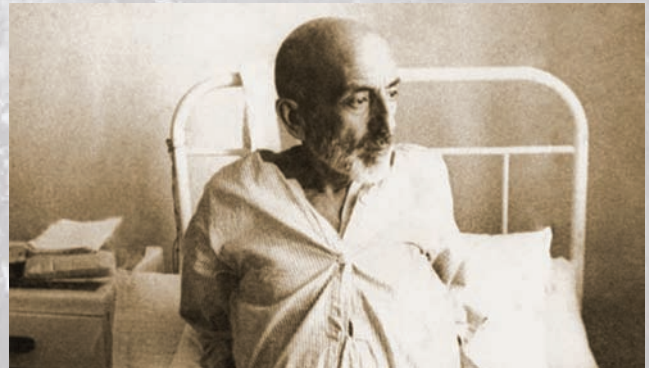
Ev(heim), yurd(heimat) güvendedir. Akif ise sırlarıyla (geheim), canından çok sevdiği yurdunu terk eder ve Mısır'a doğru yola çıkar. Deluze, yurdu terk etmekle ilgili olarak; 'kaçmaktan daha eylem dolu bir şey olmaz' der. Böylece Kafka'nın deyişiyle, uzağa, daha uzağa doğru yol alır.

Vatanından cüda olduğu bu süre Akif için en verimsiz yıllardır. Bu süre zarfında sadece 34 şiir yazar. Kendini inzivaya çeker. Ev olarak Kur'an-ı Kerim'i sığınak yapar. Biricik vazife olarak; meal ve tefsir üzerine yoğun çalışma yapar.

Akif'e göre doğrudan doğruya
Kur'an'dan ilham alınarak
yapılan bilim, teknoloji, edebiyat,
felsefe, mimari ve sanat, derunî
anlam yükü taşıyacağı gibi pozitif
bilimin yapacağı tahribata karşı
yeryüzünün selameti için varlığı,
zorunluluk taşımaktadır.

Oysa O, Ümmet içinde böyle bir çabayı görmez ve evinden, yurdundan kopan biri olarak, Kur'an dilinin sığınağında ikamet eder.

Bu firkat ile geçen süre zarfında Akif'in sağlığı bozulur; siroz ve kanser teşhisi konulur. Nihayetinde tekrar çok sevdiği ülkesine döner, kendisini küçük bir grup karşılar. Nişantaşı Sağlık Yurdu'nda tedavi gördükten sonra yaz aylarında Said Halim Paşa'nın Alemdağ'daki çiftliğinde misafir edilir. Son günlerini, aynı aileye ait Mısır Apartmanında geçirir ve burada hayata gözlerini yumar (27 Aralık 1936).

Akif; ocağın tütmesini, evin dahası vatanın kurtuluşu olarak görmektedir. Nitekim **ocak** ile başladığı Marşın sonu **istiklal** ile bitmektedir.

Oysa imparatorluğun çöküşü, evin çöküşü ile başlamıştır. Zira ev, bireyin olduğu gibi o kültür üzerinde şekillenen devletin de kimlik kartıdır. Bechalard' a göre; "*ev, bir ruh durumudur*". O'na göre "*ev olmasaydı insan dağılıp giderdi*". Yani ev, aynı zamanda hem beden, hem de ruhtur. Hakikatte mekân, kendisini üreten dönemi, dondurarak yansıtır. Bu açıdan konak, Osmanlı İmparatorluk düzeninin bir varlık göstergesidir. Konak, içindeki geniş aile düzeni ve iklimiyle Osmanlı kültürünün simgesidir. Konağın yıkılışı, Osmanlının yıkılışıyla beraber gerçekleşir. Çekirdek aile tipini oluşturan apartmanlar ise Cumhuriyet dönemi modernleşmesinin karakteristik özelliği olarak ortaya çıkmaktadır. Yakup Kadri'nin Kıralk Konak, Sodom ve Gomore romanları böyle bir çöküşün romanıdır. Yanı sıra; İstanbul'un Bir Yüzü, Pertev Bey (Üç Kızı, İki Kızı, Torunları), Mahşer, Zaniyeler ve Halas gibi eserler de konaktan apartmana geçişin devirlerini çarpıcı olarak ortaya koymaktadır.

Mehmet Akif, kök(mazi) ile irtibatın sağlanarak, bugünün (hâl) devamını sağlamayı bu sayede gerçeğin bilim ve teknolojisine (istikbal) ulaşmayı mısralarında öğütler. O, isnat edildiği gibi, softa, gerici olmayıp çağdaş ve ilerici fikir bütünlüğüne sahiptir. Esasında kültürü muhafaza ederek, ahlakı, maddenin temeli yapmak suretiyle yükselmeyi öğütlemektedir. Benzer şekilde Yakup Kadri'nin Ankara isimli romanında modern Türkiye'nin başkenti olan Ankara'da yaşanılanları, Selma Hanım'ın hayatına giren üç erkek; Nazif Bey, Binbaşı Hakkı ve Neşet Sabit'ten yola çıkarak süreç içerisinde oluşan ahlaki çözülme çarpıcı olarak ortaya koyar, nihayetinde romanın sonunda özlemi duyduğu evi ve Türkiye'yi anlatır. Şüphesiz evin yıkılışı, insanın ahlaki seciyesinin çözülüşü, onun varlığının yekpare biçimi olan devletin yıkılışını da getirecektir. Akif'in üzüntüsü; insanın, ocağın, odanın, otağın, ailenin, mahallenin, devletin çöküşüne bizatihi şahitlik etmesinde yatmaktadır. Kaçışı, inzivaya çekilişi bu trajediden bir an olsun uzak olmak içindir.

Nihayetinde O, imparatorluğun külleri altında gömülmek için tekrar canından çok sevdiği yurduna dönüş yapmıştır. Bu vesileyle ruhu, çok sevdiği vatanının sakini olmakla sükûna ermiştir.

Kaynakça

İnci, H. *Roman ve Mekân, Türk Romanında Ev, Arma Y.*
Gürbilek, N. *İkinci Hayat, Metis Y.*

"BİN YILIN DESTANI: İSTİKLAL MARŞI"

KİTABININ YAZARI

D. MEHMET DOĞAN

MEKTEB-İ ÜSKÜDAR İÇİN MEHMET AKİF'İ ANLATTI

İshak ASLAN - Mine KILIÇ

1947 yılında Ankara'da dünyaya gelmiştir. 1972 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın ve Yayın Yüksek Okulundan mezun olmuştur. 1972-1978 yılları arasında sırası ile Türk Tarih Kurumu Yeni Türkiye Araştırma Merkezi, Dergâh Yayınları ve TRT Kurumunda çalışmıştır.

D. Mehmet Doğan, 1980 yılında Kültür Bakanlığı Sinema Dairesinde sözleşmeli film yapımcısı ve senaryo yazarı olarak çalışmaya başlamış, film denetleme kurulu üyeliği yapmıştır. 1991-1993 yılları arasında Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesinde yazarlık dersleri vermiştir. 1996-2005 yılları arasında Radyo Televizyon Üst Kurulu üyeliği de yapan D. Mehmet Doğan, Mavera, Hareket, İslam, Türk Edebiyatı, Sanat ve İlim, İzlenim ve Nehir dergilerinde yazmıştır. Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı ve Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı'nın kurucularından biri olan D. Mehmet Doğan, 1978-1996 yılları arasında Türkiye Yazarlar Birliğinin başkanlığını yürütmüştür.

Efendim malumunuz salgınla birlikte bütün dünyada bir ümitsizlik hâkim, Akif de yaşadığı dönemde büyüklerinin sürekli etrafa ümitsizlik aşıladığını anlatıyor ve oysaki "Allah'ın kitabında Müslümanlar ümitsizlik ve azimsizlikten sakınmaya çağılır." diyor. Yine onun "Atiyi Karanlık Görerek Azmi Bırakmak" şiiri bu anlamda her kelimesi düşünülerek değerlendirilecek bir şiir. Yaşadığı bunca zorluğa rağmen Akif'in gayretkeşlikle geçen ömrünü gençlere örnek göstermek adına neler yapılmalı sizce?

Âkif, sık sık ye'se kapılmamamızı, ümitsiz olmamamızı gerektiğini söylüyor. Hatta "ye'se düşen Müslüman değildir." dediği bile oluyor. İstiklâl Marşı'nın başındaki "Korkma" hitabı da aynı mealdedir. Âkif bunu söylerken, sa'y, yani emek-çalışma kavramına da çok sık yer veriyor. Bu ikisi birbirini tamamlar.

*Bekaayı hak tanıyan sa'yi bir vazîfe bilir;
Çalış çalış ki bekaa sa'y olursa hakkedilir.*

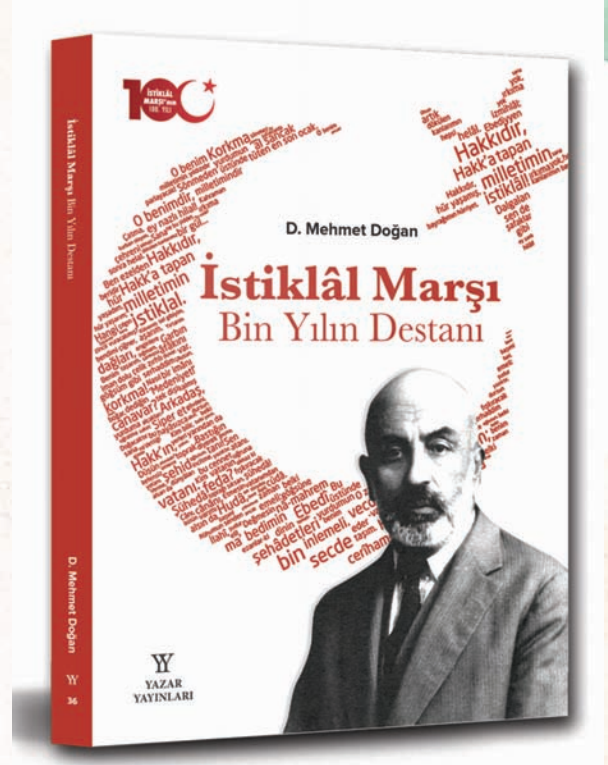
Kalmayı, yaşamayı hak olarak kabul eden, çalışmayı vazife bilir, çalış çalış ki kalmak/yaşamak çalışılırsa hakkedilir...

Çalışmayan, bu dünyada yaradılışın insana yüklediği vazifeyi yerine getirmiş olmaz.

*Kamer çalışmadadır, gökle yer çalışmadadır;
Güneş çalışmada, seyyâreler çalışmadadır.*

Ay çalışıyor, gökle yer çalışıyor, güneş çalışıyor, gezegenler çalışıyor. Kısacası, kâinatın nizamı çalışma üzerine kurulmuştur, bütün mevcudat kendine göre çalışıyor.

Âkif sadece bu sözleri söylemedi, bütün hayatı boyunca çalıştı, en ümitsiz olacak zamanda bile ümitsizliğe düşmedi, mücadelesini her vasatta sürdürdü. Yani Âkif hem sözülle hem özüyle örnek oldu. Onun zorluklarla geçen hayatı, buna rağmen asla yılmayarak ve istikametini koruyarak mücadele etmesi bilhassa büyük bir hayat mücadelesine hazırlanan gençlerimize örnek teşkil etmektedir. Bu örnek rastgele bir örnek değildir. Âkif'i tanıdıkça, mücadelesini anladıkça gençler onun öğütlerinin kıymetini daha iyi kavrayacaklardır.

Akif sizin tabirinizle İstiklal Mücadelesine ilk davet edilen şairdir. Mustafa Kemal, Meclis binası önünde Akif'i: "Sizi bekliyordum efendim. Tam zamanında geldiniz." diyerek karşılamıştır. Kastamonu, Balıkesir, Ankara vaazları yüz yıldır unutulmamıştır, unutulmayacaktır da. Bütün bu yaşananları İstiklal Marşı için beklenen anı getiren zihni birikim olarak yorumlamak doğru olur mu?

Mehmed Âkif'in "dinin son yurdu" olarak gördüğü bu toprakların emperyalistlerin istilasına uğramaması için elinden gelen hatta gelmeyen her şeyi yapmaya çalıştığını, takatinin üstünde gayret sarfettiğini söyleyebiliriz. Onun asıl işi şiirle fikirlerini ifade etmek, böylece millete ümit ve iman aşılamaktır. İşte Balkan Harbi'nden beri bu yolda bir hayli şiir yazmıştır. Çanakkale'yi yazmıştır. Fakat zihninde daha sonra İstiklâl Marşı ile alenileşecek bir şiir taşımaktadır. Bir gün bir vesile ile böyle bir şiir kâğıda aktarılacaktır. İstiklâl Marşı yarışması, Âkif için vesile olmuştur. Bu vesile ile zihninde taşıdığı şiiri kâğıda dökmüş ve milletimizin millî mutabakat metnini ortaya koymuştur. Elbette, Âkif'in bu zaman içinde kaleme aldığı yazılar, yaptığı konuşmalar, irşad faaliyetleri ve cami kürsülerinden vaazları hep bu muhtevanın olgunlaşmasına hizmet etmiştir.

Üsküdar Eğitim Yöneticileri olarak "Türkçenin Cenaze Töreni" kitabınızı okuduk. Orada Akif için "Kendini Sürgün Eden Şair" ifadeniz bizi gerçekten çok yaraladı. Bu kitaptan da hareketle Akif'in dili ve günümüz gençliğinin dil hassasiyetinden yoksunluğu konusunda neler söylemek istersiniz.

Mehmed Âkif'in 1925'ten sonra Mısır'a gidip ölümünün yaklaştığını hissedinceye kadar dönmemesi, çok farklı şekillerde yorumlanmıştır. Biz Camideki Şair isimli kitabımızda, "İstiklâl marşı şairi, İstiklâl Mahkemesine düşmemek için Mısır'a gitmek zorunda kaldı." demiştik. Bu bir gönüllü sürgün. Çünkü öz yurdunda yaşama şartları tüketilmiş. Polis takibatı altında. Hiçbir şey yapmasa bile kendisine şüphe ile bakılıyor. Milli Mücadele'nin el üstünde tutulan adamı, Cumhuriyetten sonra varlığından korkulan şahıs olarak görülüyor.

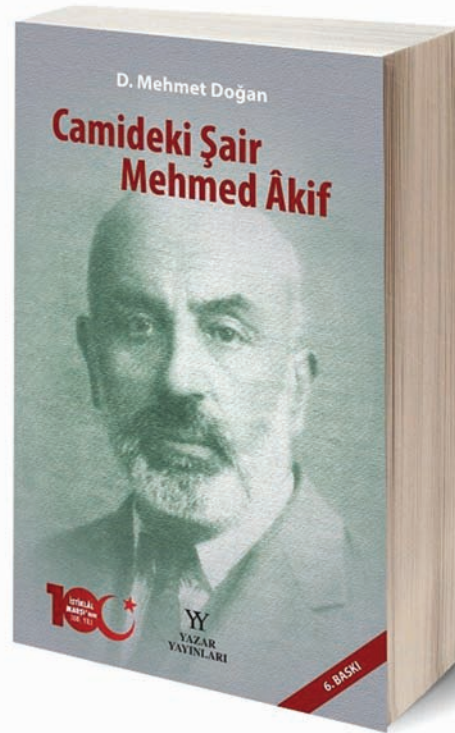
İstiklâl Marşında

*Cânı cânânı, bütün varımı alsın da Hüda
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ*

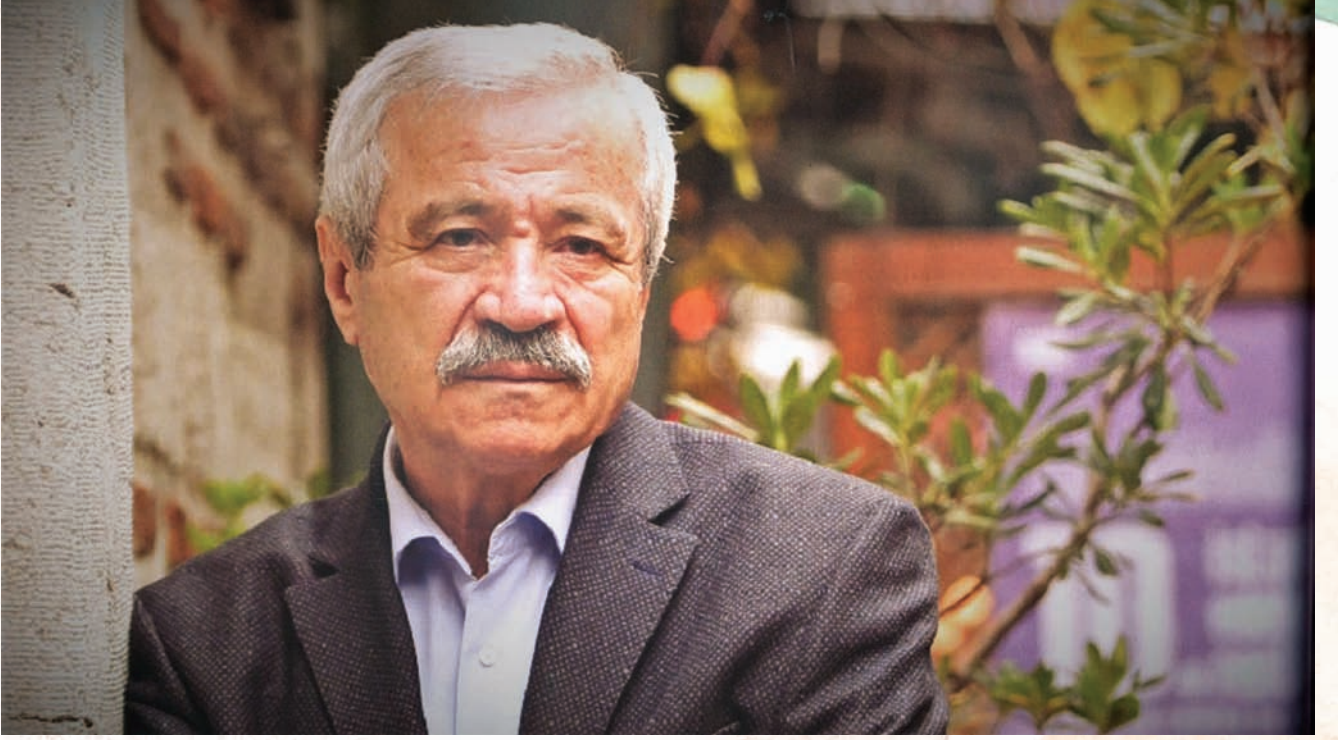
diyen şair vatan cüdalığı, yani öz yurdundan ayrılmayı seçerek hayatının en zor seçimini yapmak zorunda kalmıştır.

Akif hakkındaki kitabınız "Camideki Şair Mehmet Akif" 5. Baskısını yapmış, en çok ilgi gören kitaplarınızdan biri. "Şiiri tebliğ için, telkin için, düşünce için, toplumu iyiye götürmek için bir araç saymıştı." diyorsunuz orada Akif için. Bu anlamda hem Akif hem de onun şahsında sanat ve edebiyatın toplumsal açıdan görevi konusunda neler söylemek istersiniz.

Mehmed Âkif'in büyük bir şiir kudretine, kabiliyetine sahip olduğundan şüphe yok. O sırf şiir, saf şiir yazma yolunu seçse idi, edebiyatımızın en büyük şairlerinden biri olurdu. 20. Yüzyılın Fuzulî'si olurdu. O şiirini bir maksat gözeterek yazdı. İnandığını ve doğru bildiğini şiir yoluyla topluma ulaştırmak, milleti uyarmak istedi. Fikir şiiri baltalar. Yani fikir ifade etmek için şiir yazan, ekseriya şiire ulaşamaz, manzumede kalır. Buna rağmen Âkif'in büyük şiir kudretinin tezahürü olarak çok güçlü ve etkileyici şiirler yazdığını biliyoruz.

"Âsım'ın nesli" her devrin gerçeği olarak hayattan, hayatımızdan çıkarılmış bir karakterdir.

'Asım'ın nesli... diyordum ya...nesilmiş gerçek' der. Akif'in özlemini duyduğu nesli görebiliyor musunuz? Böyle bir neslin yetişmesi için Akif'in, müşahhas olarak hayatından yola çıkarak neler söylemek istersiniz. Öğrencilerimize tavsiyeleriniz nelerdir?

Âkif'in Âsım'ı hayattan, hayatımızdan çıkarılmış bir karakterdir. Âsım, Çanakkale Harbi'nin en civcivli zamanında Avrupa'daki tahsilini yarından keserek cepheye koşan bir gençtir. Çanakkale cephesinde lise öğrencileri, yüksek tahsil öğrencileri, medrese talebeleri gönüllü savaşmıştır. Bu harbte çok okumuşumuz şehid olmuştur. Âsım, cepheden gazi olarak dönenlerdendir. O zamanın gençleri, büyük bir ahlakilik örneği vermişlerdir; kendi benlerini, nefslerini aşarak, fizikten ruha doğru yükselerek mücadeleye atılmışlar, cepheye koşmuşlardır. Âkif korkmadan, yılmadan cepheye koşan gençlere, memleket için, millet için başka bir savaşa göndermektedir. Bu milletin varoluş mücadelesinin bir parçası olan, zamanın ilim ve fennini öğrenerek millete hizmet etme mücadelesidir. Âkif'in Âsım'ı yayınlandıktan itibaren ülkemizde birçok Âsımlar gelip geçmiştir. "Âsım'ın nesli" her devrin gerçeğidir. Âsım'ı örnek alan, Âkif'i örnek alan gençlerimiz hem ilim yolunda yürüyerek hem yüksek idealler taşıyarak,

Gerçek muallim sadece sınıfta, kürsüde değil, her işte; hayatın her safhasında muallimdir. Yazarken de yaşarken de muallimdir.

kısacası madden ve manen güçlü olarak ve ahlakiliği esas alarak bu nesli sürdürmektedir.

Mehmet Akif'in Baytar Mektebi'nde öğretmenlik yaptığını biliyoruz. Aynı zamanda bir hal ehli olarak Akif'in yaşantısından öğretmenlerin alacağı dersler nelerdir?

Âkif baytar mektebinde de öğretmenlik yapmıştır, darülfünunda, üniversitede de. O bir vazife ve mes'uliyet adamıdır. Öğreticilik, mürebbilik Peygamber mesleğidir. İşte Âkif bu ölçüler içinde gerçek bir muallim olarak hizmet vermiştir. Gerçek muallim sadece sınıfta, kürsüde değil, her işte; hayatın her safhasında muallimdir. Yazarken de yaşarken de muallimdir. Âkif'in hayatını bu gözle okursak ne demek istediğimiz daha kolay anlaşılır.

ASIMIN NESLİ, MEHMET AKİF VE EĞİTİM

Ömer Emre Dişçi*

Balkan Savaşları ve I. Dünya savaşı sonucu yenilgilere maruz kalan bir devlet ve onun mazlum halkı. Ve vatan-millet aşığı, yeniliklere açık, ülkesinin zor zamanlarında vatanına, milletine karşı sorumluluk hisseden çok özel bir şahsiyet: Mehmet Akif.

İstiklal şairimiz

Mehmet Akif, çok yönlü bir mütefekkindi.

İtilaf devletlerinin İstanbul'a kadar gelip koca bir imparatorluğun başkentini işgal etmesi Mehmet Akif'e "Artık burada duracak zaman değildir, gidip çalışmak lâzım. Bizim tarafımızdan halkı tenvire ihtiyaç varmış, çağırıyorlar. Mutlaka gitmeliyiz. Ben yarın Ankara'ya hareket ediyorum." dedirtmiş, geçimini sağlamak için yaptığı veteriner hekimliği, üniversitedeki öğretim görevliliğini bırakıp derhal vatanın kurtuluşu için, İstiklal-i Tam (Tam Bağımsız Bir Ülke) için Milli Mücadeleye katılmıştır. Çünkü Akif biliyordu ki: Aç yaşanır ama vatansız asla.

Halkı uyandırmak adına Ankara, Kastamonu, Eskişehir, Balıkesir, Kayseri ve daha birçok şehirde vaazlar vermiştir. Askere moral konuşmaları yapmıştır. Hatta Büyük Taarruzdan önce askerlerin arasında bir hafta kalıp onların inançlarını, morallerini artırıcı konuşmalar yapmış, destek olmuştur. Yine I. Dünya Savaşında Almanlar, İtilaf devletlerindeki askerleri esir almış, bunların içinden çok sayıda Müslüman askerlerin olduğunu duyan Akif, Berlin'deki esir kampına gizli bir görevle gidip oradaki askerleri Osmanlı'ya karşı bir daha savaşmamak için ikna etmiştir.

İstiklal ve İstikbal şairimizin Batı anlayışı da farklıydı. Batı'dan gelen fen ve teknolojinin öğrenilmesi elzemdi ancak bilim ve teknolojinin arkasına gizlenmiş zihniyet ve hayat tarzına karşıydı.

Mehmet Akif'e Göre İdeal Öğretmenlik

İstiklal şairimiz öğretmen çocuğuydu. Sonra kendisi de öğretmenlik yapmış, her yaşta eğitimin içinde olmuştur. Babası Tahir Efendi, Fatih Medresesi müderrisiydi. Kendisi de 1906 yılında Halkalı Baytar Mektebinde 1908 yılından sonra ise Edebiyat Fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalıştı. Ona göre bir öğretmen öncelikle inançlı olmalı yaptığı işe inanmalıydı. Çünkü inanmadan hiçbir işte başarı elde edemeyiz. Kararlı ve cesur kişiliğe sahip olan şairimiz hayatının her döneminde korkaklığa ve miskinliğe karşı mücadele etmiştir. İstiklal Marşımıza "Korkma" ifadesiyle başlaması bunun göstergesidir. Öğretmen yeniliğe açık olmalı daima onun peşinden gitmelidir. Özellikle fen ve teknik alanda gündemi takip etmeli, kendini geliştirip öğrencilere bu konularda yol göstermelidir. Tabii ki yaşadığı dönemde Batı medeniyetinin başarısı herkes gibi onu da etkilemiştir. Bundan dolayı öğrencilerini, gençleri fen ve teknik alanda Batıdaki gelişmeleri takip edip anlamaya teşvik etmiştir. Ancak burada seçici olmamızı, kültür ve değerler alanında herhangi bir transfere yönelik kapalı olmamız gerektiğinin altını çizmiştir.

Öğretmen topluma yabancı olmamalı toplumun kültür ve değerlerini iyi benimseyip öğrencilerine de bunları aktarmalıdır. Öğrencilerinin istek ve heveslerini kırmamaya özen göstermeli, onları öğrenme konusunda teşvik etmelidir. Ezberci eğitime karşıdır. Eğitimin hayata yansımaları gerektiğini belirtir, uygulamalı olarak, yaparak yaşayarak öğrenmenin bilginin kalıcı olmasını sağladığını ifade eder.

Öğretmen öğrencilerinden istediği özellik ve davranışları önce kendi uygulamalı iyi bir rol model olmalıdır. Öğretmen irfan ve hikmet sahibi olmalı, kendini alanında geliştirmelidir. Ahlaklı ve vicdanlı bir öğretmen ancak çocuklara tesir edebilir, onları anlayabilir. Liyakat sahibi, kendi rahatından taviz veren, şuurlu bir öğretmen tasviri yapmaktadır. Akif hayatında her zaman olguları sorgulamış ve öğrencilerine de sorgulatmıştır. Bol bol tahlil ve yorumlar yaparak gençleri düşünmeye teşvik etmiş, çözümler bulmaları konusunda cesaretlendirmiştir.

Mehmet Akif ve Kur'an Çalışmaları

Doğrudan doğruya Kur'an'dan alıp ilhamı Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâm'ı

Merhum Akif'in din anlayışı canlıdır, dinamiktir, yaşayanlara yöneliktir, yaşadığı çağa mesaj verir, yol gösterir. Problemlerin çözümü için Kur'an'a başvurur. Kur'an ölümler için değil diriler için indirilmiştir. Akif gençlik yıllarında hafız olmuştur. Kur'anı anlama, yorumlama üzerinde çalışmalar yapmış, bu konuda Celaleyn tefsirinden etkilenmiştir. Diyanet'ten "Kur'an meali hazırlama" teklifi almıştır. Kendisi Kur'an'da geçen önemli gördüğü, toplumun yanlış anladığı ve bundan dolayı hayata yanlış aksettici için Müslümanları miskinliğe iten bazı kavramlar üzerine çalışmalar yapmıştır. Bu kavramların en önemlileri sabır, kader, azim ve tevekküldür.

Kur'an şairi merhum Akif "sabır katlanmak değil göğüs germektir" der. Miskin miskin oturmak değildir. Maalesef insanlar bunu her türlü haksızlığa karşı susmak olarak algılamış, hakkını aramamak, zillete karşı gelmemek olarak yorumlamışlardır. Şimdi düşmanın akın akın saldırdığı bir ortamda bu kavramın doğru anlaşılması ne kadar da önemli olduğunu varın siz düşünün.

Tevekkül; meşru bir gayeye doğru yürürken hiç fütur getirmemek, tevfik-i ilahinin tecellisinden emin olarak muttasıl ilerlemektir.

Kısacası aşağıdaki mısralarda örneklerini göreceğimiz gibi tevekkül, kader ve azim kavramları üzerinde örnekler verip toplumu bu konuda bilinçlendirmek için ömrünün son zamanına kadar gerek eserleri gerekse sohbetleri, vaazları ile mücadele etmiş, kalemi ve kelâmı ile Allah'ın rızasını kazanmayı amaçlamıştır:

**Ya sen nesen ? Mütevekkil ? Yutulmaz artık bu!
Biraz da saygı gerektir... Ne saygısızlık bu?
Hudâ'yı kendine kul yaptı, kendi oldu Hudâ;
Utanmadan da "tevekkül" diyor bu cür'ete...Ha?
Verip kararı da azm eyledin mi...Durmayarak,
Cenâb-ı Hakk'a tevekkül edip yol almaya bak.**

Kısacası Mehmet Akif'i anlamak sadece geçmiş dönem için değil günümüz dünyası içinde ehemmiyet arz etmektedir. Onu doğru anlayıp fikirlerini yaşatmak görevi de biz öğretmenlere düşmektedir.

Kaynakça

Safahat

Umran Mart 2021

Sebülürreşâd Ağustos 1913

T.D.V. Ansiklopedisi

**Sabri Artam Vakfı İlkokulu Müdür Yardımcısı*

AKİF NESLİ ASIM

İshak ASLAN

Hava çok soğuk, rüzgâr keskin bir kılıç
Mızraklarını doğrultmuş lodos, lades eder
Gibi ayaz tokuşturmakta şimşeklerini
Buz içer su kristal eskimo dudaklarında.

Böyle bir gün Üsküdar kıyısında yaşamın
Kurşun gibi ölümcül rengini boyanmış
Bir çocuk titremekteydi güvercin tedirginliği
Çömelmiş tabiat misali ölümü beklemekteydi.

Zifiri yarıp tanrılardan tan kızılığı ateşini
Çalan Promete gibi çıkagelir devcileyin
Soğuşun ateşini elinde külleyen küheylan pehlivan
Kispetinde tutar gibi künde halinde lodos.

Akif derler Koca Akif, Baba Akif derler
Yaklaşır çocuğa evin kuzine kokan sığağı
Sarar iki eliyle çatı yapar sımsıcacık yuva
Çocuğu ısıtır paltosuz yalınkat ceketiyle.

Vınlamakta şimşekler, gürzüyle general kış
Gelgit salıncaklarda deniz harp halinde
Evler fakir salgınlarında kuşatılmış mustarip
Boğaz istila edilmiş Çanakkale, kayıp Anzak.

Korkma! Dedi sönmez bir umut gibi ay güneş şafak
Çocuk onun ellerinde kurulu buram buram ocak
Ölüm soğuşunda dirim sığağına uyanır. Korkma!
Dağları yırtan gövdesini enginlere siper etti. Korkma!

'Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal' dedi
Bir hilal gibi dalgalanan şafak oldu sesi haneye
Sonra buse kondurdu yanağına çocuğun, ev busegâh
Bundan sonra adın Asım olsun dedi bir nesli tebşir ederek.

Gürz gibi gürledi gök kubbesi Balıkesir Zağanospaşa
Kastamonu Nasrullah, Fatih, Beyazıt, Süleymaniye
Kuşlar nidasını yüklemiş tayyere Süveyş'ten Çanakkale'ye
Muştı yağdırmakta yalvaç gibi, ölüm serpilmiş cepheye.

Ev kuruldu evler kurtuldu, kurtuluş kutlandı, insan kurtlandı
Zafer takıları ile süslenmiş, balolar seremoniler
Adı okunmuyordu fal oklarında, avazı kesilmiş minber
Akif, Necid çöllerinde mahzun ehram, evinden cüda.

Hava çok soğuk, rüzgâr keskin bir kılıç
Mızraklarını doğrultmuş lodos, selama durmuş er
Beyazıt cami musallasında tabut, mütebessim Akif
Asımların ellerinde taşınır, üstünde ağlayan kar çiçekleri.

DIŞIMIZDAKİ İRLANDALI İÇİMİZDEKİ TÜRK: **J.C.MANGAN**

Selahattin ÖZKÖK*

Dünya bir yıldır korona virüs denen salgın hastalığın pençesinde kıvranıyordu. Hız çağında çok hızlı akmakta olan hayatımız, biraz da olsa yavaşlatılmıştı. Mümkün oldukça dışarıda durup, içlerine pek girmek istemediğimiz evlerimiz, güvenli bir liman olarak hayatımızın merkezindeki yerini yeniden almıştı. Evlere sığınmış, hayatımızı sürdürürken işlerimizi de evden yapmaya, uzaktan çalışmaya başlamıştık. Evlerimiz okula, üniversiteye dönüşmüş; öğretmenler odalarımızda ders verir olmuşlardı. Kitap ve dergi yayıncılığı bu süreçte zirve noktasına ulaşmıştı. Yayıncılığın e-hali kadar, basılı kitap ve dergi sayısında da gözle görülür bir artış yaşanmıştı.

21.yüzyılın 21.yılıının Ocak ayının soğuk günlerinden birinde içimizi ıstan bir kitap çıkageldi kelimeler ülkesinden okuma evrenimize. Yeşil, beyaz ve turuncu bir kapak, üzerinde *Mangan Mangan Gün Batarken Doğumu* yazıyor. Her kitabında yeni şeyler söyleyen şair Adem Turan imzasını taşıyor. Uzaktaki bir yakınımızı, dışımızdaki bir İrlandalı'yı, İrlandalı bir Müslüman Türk'ü tanıştırıyor bizimle Adem Turan. 1800'lerden bugünüme konuk etti Mangan'ı Adem Turan'ın bitmek tükenmek bilmeyen arayışı: "Ben, James Clarence Mangan Geldim bulutların diliyle Size konuk olmaya" (s.16)

Gençlik yıllarında okuduğu Latin Amerika edebiyatından belleğinde kalan izler olgunlaşarak epey zaman önce *Borges Borges Gün Doğarken Gün Batımı* adıyla sayfalara dökülerek iki kapak arasında şiir kitaplığımızın raflarında yerini almıştı.

Adem Hocamla *Borges Borges* üzerine Mekteb-i Üsküdar için bir söyleşi yapmayı planlamıştım. Zaman öyle hızlı akıp gitti ki, dersler, öğrenciler, kitaplar, etkinlikler, salgın hastalık, filyasyon... derken kismet olmadı bugüne kadar. "Ey seksen altı yazında başlayan upuzun yolculuğum / Sür şimdi atını sonsuzluk sularına" (s.60) dizeleriyle *Gün Doğarken Gün Batımı*'nı gördü Borges.

Gün Batarken Gün Doğumu, Mangan Mangan ile geldi. Hece Yayınları'ndan çok özenli bir baskı ile çıkan kitabın sayfaları Faruk Uysal'ın veciz Sunuş'u ile açılıyor: "Gönül isterdi ki en azından Mangan'ın Türk şiiri olarak ifade edilen 30-35 şiiri ile Türk ve Osmanlı şiiri hakkında yazdığı yazılar Türkçeye kazandırılsın. Bence Mangan bu kadarını çoktan hak ediyor. Bu bakımdan Adem Turan'ın bu kitapla, günümüzden yaklaşık iki yüzyıl önce yaşamış olan İrlandalı şair Mangan'ı selamlamasını anlamlı bulduğumu belirtmek isterim." (s.10)

"Avrupalılığın bütün eskimiş paçavralarından kurtulmak, onları rüzgâra savurmak gerek" diyen Mangan Ben Yukarı Çıktım'a esin kaynağı olmuş Adem Turan'da: "Dublin İstanbul'a çok, İstanbul'a çok... Allah yâr, Allah yâr olsun!" (s.15)

"Dışınızdaki İrlandalı benim" dese de bizden biri, Dublin'deki Türk şair. O kadar bizden ki, en meşhur İngiliz Şiir Antolojisi adlı eserde yer alan birkaç Türk şiirinin şairi Mangan.

"Şüphe yok ki, Mangan'ın kendisini bir Türk yerine koyarak yazdığı eserler, İngiliz okuyucusunu şaşırtır. Çünkü bu şiirlerinde Mangan, İrlandalı vatandaşlarına değil, fakat Türk dostlarına hitap etmektedir. Bu bakımdan da okuyucusunu Türk tarihini biliyor kabul etmiş, Türkiye tarihine ait çeşitli telmihler yapmıştır." diyen Peter Hird bu açıdan oldukça haklıdır. Dışımızdaki İrlandalı, içimizdeki Türk.

"Bulutların diliyle geldim, size kardeş olmaya İçinizdeki Türk benim, Lâ ilâhe illallah" (s.18) diye sesleniyor bize.

"Kısa bir yolculuk benimki, soğuk ve dilsiz Ve kimsesiz, bu yağmurlar altında..."

Bu benim şapkam; işte gördünüz!
Şunlar da ellerim; yüzyıllar öncesinden
Ağzımda kıtlık günlerinden kalma bir acılık
Başım dik, bakışlarım kavi
Geçiyorum işte aranızdan
Şiirin gücüyle:
Allah'a hamdolsun" (s.19) diyerek veda ediyor Mangan bize.

"Giderdi kervan, gelmezdi kimse
Gelmezdi Rosaleen ve kardeşlerim" (s.20) diye içlense de Mangan, Türk kardeşi Adem Turan iki asra yaklaşan bir zamanın ardından hem kendisi gidiyor, hem de bizi götürüyor Mangan'a.

Ben Yukarı Çıktım'la başlayıp Aynalarda Kaybolmuşum'la sona eren *Gün Batarken* bölümünde 14, *Gün Doğumu*'nda 5 şiir olmak üzere tadına doyum olmayan 19 şiir yer alıyor Mangan Mangan'da. Sıra dışı yaşantısı 46 yaşında açlık ve koleradan sona eren J.C.Mangan Adem Turan'ın sihirli dizelerinde yeniden hayat buluyor. Mısralarla tematik bir yolculuk yapmak ve iyi şiir okumak isteyenlere şiddetle önereceğim bir kitap Mangan Mangan *Gün Batarken Gün Doğumu*. Emegine, yüreğine sağlık Adem Turan, baharla birlikte çiçeklensin kaleminiz.

*Pendik Tevfik İleri İlkokulu Müdürü

100. Yılında İstiklal Marşı

"Bebem Anasız Büyür de Vatanısız Büyümez."

Dr. Mine KILIÇ*

"Bugün Türk milletinin topluca, hep bir ağızdan ve yüksek sesle okuduğu iki önemli metin vardır:

Birisi, dinî kimliğimizin simgesi olan, İtrî'nin bestelediği ve bayram namazlarında okuduğumuz **bayram tekbiri**, diğeri de bütün resmî toplantılarda hep bir ağızdan okuduğumuz ve milli kimliğimizin

vesikası olan **İstiklâl Marşı**'dır." diyor Prof. Dr. Nurullah Çetin, *İstiklal Marşımızı Anlamak* adlı makalesinde. Binleri, on binleri, yüz binleri, milyonları; tek yürek, tek ses, tek nefes, yekpare bir vatan yapan "On Kıta"nın yüzüncü yılındayız. Bugün vatan toprağı üzerinde dalgalanan her bayrakta ilmek ilmek dokunmuş bu kahramanlık destanının izleri var. Kırk bir dizenin her birinde yüreğimize yazılmış, hafızalarımıza kazınmış binlerce isim var.

**Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.**

Kendisi Ankara'nın ayazında paltosuz gezerken bu marş için vadedilen ödülü yoksul kadın ve çocuklarına iş öğretmek yoksulluklarına son vermek için kurulan "Darülmesai"ye bağışlayan Akif, "Korkma" diye başlar bu mutabakat metnine. Dertleştiği bayraktır, Sancak-ı Şerif'tir.

Kur'an-ı Kerim'den göz izi; Yunus'un "Korkma ebedi varsın" mısralarından ses vardır, on kıtanın onunda da. "Korkma", Sevr'de seni, bir örümcek ağıyla koruyan Rabbin, seninle beraberdir. Sevr mağaradır, ne büyük tesadüf ki Türk'ün ocağını söndürecek tarihe kara bir leke gibi düşen anlaşılanın imzalandığı kasabanın adı da Sevr'dir. Ama "Hak yolu"nda yürüyenlerin dönmeyeceğini bilmez bu kâğıda imza atanlar. Akif'in hayalinde bir nesil vardır: Asım'ın Nesli. Benim duygu dünyamda Akif, bu neslin ilhamını kurtuluşun kahramanları olan Asım'ların annelerinden almıştır. Onun için onun Taceddin Dergahından "Korkma" diye ses verdiği sesine Anadolu'nun kadın kahramanları ses verir.

**Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül, ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!**

Şairin sesine ses veren ilk sesi veren Maraşlı genç bir gelindir, Senem Ayşe. Fransız işgalindeki Maraş'ta kalenin burcuna Fransız bayrağı çekildiği gün ateş düşer yüreğine, atalarının her daim başlar üstünde gezdirdiği bayrağı çocuklarının sandık diplerinde saklamaya mahkûm edileceğini düşünemez bile. Şehit eşinin kanın alınına sürer, tüfeğini fişğini omzuna atar. Kılıç Ali'den mühimmat istediğinde on ikiden vurduğu hedef nasıl bir yürekle ön safta olduğunun işareti olur. Kendi evi yakınındaki bir evi Ermenilerin cephaneye deposu yaptıklarını öğrenince kendi evini gaz dökerek ateşe vermekten de çekinmez. Gözlerini bu fani dünyaya yumarken Ayşe'nin tek hayalidir: kalenin burcunda nazlı bir gelin gibi süzülen, rüzgarlarda dalga dalga devleşen bir bayrak.

**Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.**

Şair, "dağları aşmak" dediğinde, Kastamonu'dan Küre Dağlarından Şerife Bacı ses verir sesine. Akif, Nasrullah Camiinde Kastamonu halkına: "Gittiğimiz yol bir iman yoludur. Evet biz on milyonluk küçük ve yorgun bir milletiz. Düşmanlarımız ise pek çoktur ve pek kavidir. Vâkıa riyazî düşünülecek olursa galebe çalmamız müşküldür. Fakat bizde olan şey onlarda yoktur. Bizde iman kuvveti vardır. Zaten bu mücadelede bir iman işidir. İmanı kavi olan buraya gelir çalışır. İmanı zayıf olana ihtiyacımız yoktur. Biz bin türlü düşmanlarımızın kuvvetine rağmen muvaffak olacağız." derken yıl 1920'dir.

Sene 1921'de ise yaşlılar ve kadınlar, İnebolu'dan aldıkları cephaneyi cepheye ulaştırmak için kağnılarla yola çıkmıştır. Gıcırtilı kağrı sesleri arasında çocuğu, kadını, yaşlısı, buz kesen havada Küre Dağlarını aşmak için var gücüyle yollarına devam etmektedir. Kağnılardan birinin başında 20'li yaşlarda olan Şerife Bacı vardır. Bu topraklar için daha dokuz aylık yavrusuyla yollara koyulan Şerife Bacı, çocuğu üşümesin diye kağınının içerisine silahlar arasına otlardan bir döşek yapar, üzerindeki kazağı da silahların ve çocuğunun üzerine örter. Zorlu kış şartlarına dayanamayan Şerife Bacı, Kastamonu Kışlası yakınlarında silahların üzerine yatmış şekilde donarak hayatını kaybeder, küçük kızı ise kurtarılır. Şairin Asım'ın nesli dediği nesil işte bu anaların evlatlarıdır.

**Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?**

Yedi başının her birinden ateş ve ölüm saçan ejder karşısında elinde kırık mızrağıyla dimdik durmayı beceren bu nefer şairin yazdığı destanda her dize tüyler ürperten bir savaş narası gibidir. Tabii ki cevapsız kalmamıştır, her ocağın bir değil birçok şehitle şereflendiği bu milletin bağrında. Sivas'ta Mustafa Kemal'i karşılayan Fatma Seher ses verir bu defa şaire. Gazi vermiştir ona "Kara" lakabını, kara gözlerindeki imanı görüp. Fatma, emrinde 700 erkek, 43 kadınla mücadele eder Rum ve Ermeni çetelerle. 1922'de New York Times'a haber olur, Gazinin ona verdiği teğmenlik rütbesi. Büyük Taarruzda esir düşse de kaçarak yeniden müfrezesinin başına geçmiş Mondros Mütarekesine kadar bir fiil cephede at koşturmuştur, Fatma Seher.

**Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın,
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'd ettiği günler Hakk'ın.
Kim bilir belki yarın, belki yarından da yakın.**

Şairin arkadaş diye seslenen sesine; "İnna fethna leke fethan Mübina" vaadinin arkasında, Akhisar yaylalarından vatana gövdesini siper eden Makbule ses verir. 20 yaşındadır eşiyle birlikte Kuvayı Milliye emrinde çete savaşlarına katıldığında. Siyah pantolonu, uzun mantosu ve ayağında çizmesi, başında siyah başlığı ve örtüsüyle yalnız gözlerini açıkta bırakan Makbule güzel bir doru ata biner. 17 Mart 1922'de Akhisar-Sungurlu sınırı üzerinde bulunan Kocayayla'da Yunanlılarla girdiği bir çarpışmada başından vurularak gövdesini vatan uğruna siper ettiğinde ise 21 yaşındadır.

**Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.**

Ses verme sırası yine Güney Cephesindedir. Tayyar Rahime, ses verir Akif'e. Bu dünyada cennet bildiği vatanından ebedi alemdeki cennete göçtüğünde o da 20'li yaşlarındadır. Siperinden çıkıp düşman hattında şehit düşen askerleri sırtında kendi bölgelerine getirmesiyle "uçan" anlamındaki "Tayyar" lakabını almıştır, Rahime. Osmaniye'deki Fransız karargâhına düzenlenen saldırıda ateş hattında kalan iki arkadaşını korumak için ileriye doğru atıldığında şehit düşmüştür.

**Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak, toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hüdâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.**

Canını, cananını feda etmek deyince şair, Gediz'den bir ses yükselir. Nezahat Onbaşı'dır sesin sahibi. Asker elbisesini ilk giydiğinde 11 yaşındadır Nezahat, "onbaşı" rütbesini aldığı anda ise 12 yaşında. Yetmişinci Alay komutanı olan babası ile Çanakkale Savaşında cephe gerisindedir. "Kızlı Alay" diye nam salmış Yetmişinci Alayın simgesi olmuştur. Yunanlara karşı ilk defa yenilgi alınan cephelerden biri olan Gediz Cephesi'nde ordunun önünde: "Ben babamın yanına ölmeye gidiyorum, siz nereye gidiyorsunuz?" sözleri, bayrağın dalgalandığı her karış vatan toprağında ona fani dünyanın hiçbir madalyasının veremeyeceği bir rütbeyi vermiştir. 1994'te vefat ettiğinde İstiklal Madalyasını henüz alamamıştır, ebedi aleme geçerken manevi madalyasıyla asker selamıyla uğurlanır. 2013'te torunu Gizem, 95 bin 262'nci İstiklal Madalyasını her kula nasip olmayacak bir şeref nişanı olarak göğsüne takmıştır.

***Rûhumun senden, ilâhî, şudur ancak emeli,
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli,
Bu ezanlar ki şehâdetleri dinin temeli
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.***

İstiklal marşı 21 Mart 1921'de TBMM tarafından bir milli yemin olarak kabul edilmiştir ancak bu yemin aslında Türkün dimağında yüreğinde hep var olmuş, hep taze kalmıştır. Akif, "istiklal" için her ezanla bir günde beş defa bir şahitlik yemini ister bu vatanın evlatlarından.

Kurtuluşun destanını yazan bir başka ses Halide Onbaşı ses verir şaire. Şanlı Türk tarihinin en güzel hatıraları ile ebedileşmiş Sultan Ahmet Meydanında çıktığı kürsüde, göz yaşları içinde ağlayarak ve ağlatarak toplanan binlerce vatan aşığına bu yemini iki yıl önce, 1919'da ettirmiştir, aslında Halide Onbaşı. "Kardeşlerim, evlatlarım! Osmanlı toprağında böyle muazzam, böyle tarihi bir gün belki bir daha idrak etmeyeceğiz. Evlatlarım, öyle bir gün olur da bir daha

toplanamazsak. içimizde ölenler olursa, Türk'ün istiklal bayrağı ile mezarları üzerine geliniz. Eski tarihimizin bu muazzam minarelerin bahşettiği tarihimizin en asil, en terbiyeli vekarımızı asla unutmayacağız! Yemin ediniz! Türkiye'nin istiklal ve hayat hakkını alacağı güne kadar hiçbir korku, hiçbir meşakkat önünden kaçmayacağız. Yedi yüz senelik tarihin ağlayan minareleri altında yemin ediniz!"

***O zaman vecd ile bin secde eder - varsa- taşım.
Her cerîhamdan, ilâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!***

Akif, kahraman bir orduya atfettiği destanın son mısralarındadır. Kurtuluş mümkündür ve gerçekleşmiştir. Vatan için bayrak için mukaddesat için can vermiş ama ruhaniyeti hep dipdiri kalan şehitlerin gözleri arkada kalmadan yedi kat arşa kanatlandığı zamandır artık bu zaman.

Üç aylık bebeğini: "Bebem anasız büyür de vatansız büyümmez." diyerek evde koyup cepheye koşan Nene Hatun; saçını kazıtıp erkek kılığına giren Halime adını Halim yapan mühimmat taşıırken düşmanın açtığı ateş sonucu ayağından vurularak sakat kalan Halime Kaptan; düşmanı sizi selamete çıkaracağım yanılığısına düşürüp Kurtboğazi'nde Türk ordusunun önü çıkaran Kılavuz Hatice; kuryelik göreviyle orduya istihbarat sağlayan, savaştan sonra Beyoğlu Kız Lisesi'nde öğretmenlik yaparken şair Şukufe Nihal'in hatıralarında "Asker Saime'nin kalbi yalnız vatan için değil, bütün mustarip insanlar için ayrı ayrı çarpardı. En akla gelmez fedakârlıklarla, her mustaribin yardımına koşmayı mukaddes bir vazife bilmişti." satırlarıyla anılan Asker Saime, direndiği düşman tarafından fırında yakılarak öldürülen Nazife Kadın, Çete Ayşe, Satı Kadın, ve daha onlarca, yüzlercesi, binlercesi...

"Bayrakla dertleşen, toprakla birleşen, can verip devleşenler", başları arşa değenler, hatırları bir talih "yıldız"ı gibi dalgalanan her bayrakta taze ve dipdiri kalanlar huzura ermiştir artık.

***Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır; Hakk'a tapan milletimin istiklâl!***

Bu huzurla şairini son mısralarına ise kurtuluşun mimarı Mustafa Kemal Atatürk ses verir: "Bu marş bizim inkılâbımızı anlatır. İnkılâbımızın ruhunu anlatır. Bunu ne unutmak ne de unutturmak lazımdır. İstiklâl Marşı'nda İstiklâl davamızı anlatması bakımından büyük bir manası olan mısralar vardır. Benim en beğendiğim yeri de burasıdır:

***"Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır; Hakk'a tapan milletimin istiklal."***

Benim bu millettten asla unutmamasını istediğim mısralar işte bunlardır. Hürriyet ve istiklal aşkı bu milletin ruhudur. İstiklâl Marşı'nın bu pasajı asırlar boyunca söylenmeli ve bütün yâr ve ağyâr anlamalıdır ki Türk'ün her şeyi hatta en mahrem hisleri bile tehlikeye girebilir, fakat hürriyeti asla. Bu pasajı her vakit tekrar ettirmek bunun için lazımdır. Bu demektir ki efendiler: Türk'ün hürriyetine dokunulamaz." Hüzünlü bir akşam kızılığında başlayan destan ferah bir sabah şafağında son bulur.

Bu destan ki 100 yıldır her daim dalga dalga bayrağın huzurunda okunmuştur. Bayrak, Türkün ruhunda sevincin, kederin; gururun, huzurun; bir karış gölgesinde istiklalin sembolüdür. "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmayın." diyen Akif'in, ona bu dizleri yazdıran şehitlerin daim diri olan maneviyatları huzurunda binlerce şükür ki başımızı kaldırdığımız her yücede dalgalanan bayrağımız vatanın birleştiren bir kutsal örtü gibi yüzlerce yıldır başlar üzerindedir. Bu kutsal örtünün altında dilimizde bu altın destanla "Asım'ın nesli"ne anne olanların duası şudur: Rabbim sen bizi bayraksız ve yeminsiz bırakmadın çok şükür, bilmeyiz onlarsız ne yapılır. Bayrağın dalgalandığı her yerde birleşen bu vatanın hür ve özgür sesi olan İstiklal'in destanını daha binlerce yıl okumayı nasip et bize, evlatlarımıza ve bu millete.

**Validebağ Fen Lisesi Müdür Yardımcısı*